

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Praesertim Augustini, Et Thomae Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Sacramentis In Genere Et Specie - Libros Octo Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput 22. Asserta matrimonii indissolubilitas est de jure divino:
probabiliter etiam de naturali.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73212](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73212)

rus cap. 11. in Matth. Lanfrancus Cantuariensis Archiepiscopus epist. ad Thomam Eborac. Anselmum in cap. 5. & 19. Matth. Ivo Carnot. epist. 125. Cum his Magister, S. Thomas, S. Bonaventura, & omnes Scholastici sentiunt.

160 Difficultatem nonnullam facit textus Matth. 19. qui dimiserit uxorem suam, nisi ob fornicationem, & aliam duxerit, mœchatur. Hunc enim textum contra assertionem nostram planum & dilucidum exillimant Cajetanus & Catharinus; in eo secuti Erasmus annotat. ad cap. 7. prioris ad Corinth.

161 Verum Augustinus l. 1. de adult. conjug. c. 8. & seqq. offendit, textum illum non posse sic intelligi, quasi sensus sit: quicumque causâ fornicationis dimiserit, & aliam duxerit, non mœchatur, vel quasi non omnis qui uxore dimissâ, aliam ipsâ vivente duxerit, mœchetur, si utique aliam duxerit, ob fornicationem dimissâ uxoris. 1. quia par est quoad hoc causa uxoris & mariti, juxta Apostolum 1. Cor. 7. Par autem non est, si modo dicto intelligeretur. Quoadquidem mulier, etiam si causâ fornicationis discesserit à viro, & alii nupsierit, mœchatur. Neque enim Christus Matth. 19. exprimit id posse uxorem, ob fornicationem mariti, quod marito concedit ob fornicationem uxoris. Quæ causa fuit consuetudinis Legibus Imperialibus sustulæ, secundum quam id quidem licebat marito, sed non uxori.

162 2. Christus sic ibi affirmavit mœchari eum, qui dimissâ uxore non fornicante aliam duxerit, ut non negaverit mœchari eum qui dimissâ uxore fornicante aliam duxerit. Quemadmodum Jacobus c. 4. dicens, scienti bonum, & non facienti, peccatum est illi, sic affirmat peccare scientem bonum facere, & non facientem, ut non neget peccare nescientem bonum facere, & idem non facientem. Non negat (inquam) dari peccata ignorantie, dum affirmat dari peccata scientie. Sed sicut Jacobus peccatum scientie idem commemorare voluit, quia gravius peccato nescientis; sic Matth. 19. idem Christus commemorare voluit adulterium mariti, dimissâ uxore non fornicante aliam ducentis, quia gravius adulterio ejusdem, dimissâ uxore fornicante aliam ducentis.

163 3. quia si obturitas aliqua remanet, ex eo quod Matthæus ibi generaliter non asseruerit, mœchari eum qui dimissâ uxore aliam duxerit, sed id tacuerit: alii Evangelistæ, Marcus & Lucas, id non tacuerunt, sed obturitatem sustulerunt, tantâ generalitate exhibendo verba Salvatoris, ut ex his satis intelligatur, mœchari tam eum qui ducit aliam dimissâ uxore fornicante, quam dimissâ non fornicante. Generaliter quippe & absolute exceptione Salvatoris Marci 10. ait: quicumque dimiserit uxorem suam, & aliam duxerit, adulterium committit super eam. Et si uxor dimiserit virum suum, & alii nupsierit, mœchatur. Et Luc. 16. omnis qui dimittit uxorem suam, & alteram ducit, mœchatur. Et qui dimissam à viro ducit, mœchatur. Quod cum ita sit: qui nos sumus (inquit Augustinus c. 10.) ut dicamus, est qui mœchatur uxore suâ dimissâ alteram ducens; & est qui hoc faciens non mœchatur? Cum Evangelium dicat, omnem mœchari, qui hoc facit. Proinde si quicumque hoc fecerit, id est omnis qui... uxore suâ dimissâ alteram ducit, mœchatur, sine dubitatione ibi sunt ambo, & qui prater causam fornicationis, & qui propter causam fornicationis dimittit uxorem. Hoc est enim: QUICUMQUE DIMISERIT, hoc est OMNIS QUI DIMITTIT. Locus proinde obscurior apud Matthæum explicandus est per clariorum apud Marcum & Lucam, sicut & per concinentem æquè clarum textum Apostoli Rom. 7. & 1. Cor. 7. non clarior per obscuriorem, prout adversarii præcedunt.

Tom. III.

4. difficultatem omnem submovet doctrina Ecclesie, cujus est de vero Scripturæ sensu judicare, juxta Tridentinum sess. 4. Ecclesia verò sic intelligit allatum textum Matthæi, ut per eum Christus non permiserit viro, dimissâ uxore adulterâ, aliam ducere.

164 Quam quidem Ecclesiâ interpretationem genuinam esse, Bellarminus de matrim. c. 16. bene ostendit, observans Dominum Matth. 19. respondisse Pharisæis, qui venerant parati ut eum tentarent, & in sermone caperent. Et quia jam audierant eum in monte quædam disseruisse contra libellum repudii, à Moysè in lege concessum, & consequenter etiam contra polygamiam; interrogaverunt eum, an liceret uxorem dimittere quacumque ex causa, ut nimirum eâ interrogatione impellerent eum ad pronuntiandum aliquid aperte contra legem, & exemplam Patrum.

165 Quare Dominus, cum videret Auditores incapaces esse, respondit eis præcisè ad interrogata. Quæsierant illi, an liceret uxorem dimittere, nimirum quoad vinculum, quacumque ex causa? Respondit Dominus, non licere quacumque ex causa. Idque probavit, quia non licet dimittere non fornicantem, & aliam ducere. Id quod tam perspicue verum erat, ut nullo modo negari posset. Utrum autem liceat dimittere fornicariam quoad vinculum, & aliam ducere? Dominus tunc aperte dicere noluit. Quia hoc altius erat, quam ut ab eis tunc capi posset. Quamquam ex his quæ Dominus dixerat de prima origine instituti matrimonii, facile poterat hoc etiam intelligi. Sed ne daret illis Dominus ansam calumniandi verba sua, voluit ut ipsi per se hoc intelligerent, quemadmodum fecit in parabola vineæ, & aliâ sæpè. Et nihilominus domi paulò post (ut Marcus scribit cap. 10.) aperte pronuntiavit, omnem, qui dimittit uxorem, & aliam ducit, mœchari. Hactenus Bellarminus.

CAPUT XXII.

Asserta matrimonii indissolubilitas est de jure divino: probabiliter etiam de naturali.

DE jure divino esse probatur ex Apostolo 1. Cor. 7. præcipio, non ego, sed Dominus, uxorem à viro non discedere, &c.

166 Quod probabiliter etiam de jure naturali, ratio est, quia matrimonium ex intentione nature ordinatur ad educationem prolis, non solum per aliquod tempus, sed per totam vitam prolis. Unde de lege nature est, quod parentes filiis thesaurizent, & filii parentum heredes sint. Et idem cum proles sit commune bonum viri & uxoris, oportet eorum societatem perpetuè permanere indivisam, secundum legis nature dictamen, inquit S. Thomas in 4. dist. 33. q. 1. a. 1. Tum quia Tridentinum sess. 24. explicans primam matrimonii institutionem, ait, quod matrimonii perpetuum indissolubileque nexum primus humani generis Parens divini Spiritus instinctu pronuntiavit, cum dixit: hoc nunc os de ossibus meis, & caro de carne mea. Quamobrem relinquet homo patrem & matrem, & adhaerebit uxori suæ, & erunt duo in carne una.

167 Ille quippe divini Spiritus instinctus, quo afflatus id pronuntiavit, alius non videretur nisi luminis naturalis, de quo Psal. 4. signatum est super nos lumen vultus tui Domine. Sic enim Hieronymus intelligit apud S. Thomam in Caena super cap. 19. Matthæi, dum dicit, Christum, cum retulit verba illa Protoperentis, naturalem legem adduxisse. Tum denique quia si matrimonium non esset naturâ suâ indissolubile, naturâ

Stiff 2

suā solubile foret mutuo contrahentium consensu, sicut reliqui contractus: traditioque corporum, sistendo in jure naturali, fieri posset solubiler, sicut traditio aliarum rerum, juxta illud: *res per quas causas nascitur, per eas dissolvitur*. Sed non est ita: imò de traditione corporum in ordine ad generationem, sistendo in jure naturæ, aliter philosophandum est, quàm de traditione aliarum rerum. Aliàs traditio corporum jure naturæ fieri posset in ordine ad usum, non concessio dominio; sicut traditio equi jure naturæ fieri potest in ordine ad usum, dominio illius non concessio. Quemadmodum ergo usus corporum jure naturæ inseparabilis est à dominio, licet usus aliarum rerum ab earum dominio separabilis sit; sic corporum dominium jure naturæ concedi solubiler non potest, licet aliarum rerum dominium sic concedi possit.

- 170 Fateor hoc argumentum principaliter probare naturalem indissolubilitatem matrimonii consummati. Valer tamen etiam pro matrimonio rato, utpote per quod etiam traditur dominium corporum, licet nondum fiat corporum usus. Quod per accidens est. Cùm usus domini, domini naturam non immutat.
- 171 Et confirmatur: sicut ex allatis verbis Protoperentis bene probatur naturalis matrimonii unitas (quòd utique jure naturæ matrimonium esse debeat unius cum una; ita & naturalis indissolubilitas, utpote quam ex iisdem verbis Tridentinum deducit.

CAPUT XXIII.

Matrimonium ratum, non consummatum, solemnè professione religionis approbata solvitur quoad vinculum, jure divino.

- 172 **Q**uòd solvatur solemnè professione religionis approbata, expressè declarant SS. Pontifices cap. *verum*, cap. *ex publico*, & cap. *ex parte tua* de convers. conjug. Et cap. *commissum* de sponsal. & matrim. definitque Tridentinum sess. 24. c. 6. *si quis dixerit, matrimonium ratum, non consummatum, per solemnem religionis professionem alterutrius conjugum non dirimi, anathema sit.*
- 173 Quòd autem solvatur jure divino, Doctores communiter affirmant post Abulensem & Scotum in 4. dist. 31. q. un. ubi dicit hoc fieri ex privilegio in favorem religiose professionis à Christo concessio, quòdque Ecclesia nunquam attentasset licentare alterum ad religionem, altero in sæculo remanente, nisi Christus hoc instituisset.
- 174 Et probatur 1°. quia non solvitur jure Ecclesiastico. Ergo divino. Probatur antecedens: quia, ut S. Thomas ait in 4. dist. 38. §. 8. *quidam dicunt, quòd hoc est propter statutum Ecclesie. Sed hoc non sufficit: quia secundum hoc Ecclesia posset etiam contrarium statuere (quòd utique professio solemnè matrimonium non dirimeret) quòd non videtur verum.*
- 175 2°. quia matrimonium, non solum consummatum, sed & ratum, indissolubile est jure divino; eò quòd indissolubilitas ipsi competat ex primæ institutione, quæ usque adedò divina est, ut Christus matrimonium ad primævani institutionem suam reducens, absque exceptione ullius hominis dixerit: *quòd Deus conjunxit, homo non separet.*
- 176 3°. ipsamet Ecclesia in cap. *ex publico*, & cap. *ex parte tua* de convers. conjug. declarat, quòd dissolutio matrimonii rati per religiosam professionem fiat, ex sacri Eloquii interpretatione (aut dicitur cap. *ex publico*) & divina revelatione, uti habetur cap. *ex parte tua*.
- 177 4°. in Ecclesia Dei hoc semper observatum

fuit, quòd per religiosam professionem matrimonium ratum, non consummatum solveretur, nec offendi potest hoc per aliquod Ecclesie Statutum, vel per aliquem Canonem, etiam Apostolorum, introductum. Cùm prima introductio, seu institutio nullquam reperitur. Signum est ergo, quòd sit ex institutione Christi, per Ecclesie & Apostolorum traditionem nobis notificata. Ut enim Augustinus docet l. 4. de bapt. c. 24. *quòd univèrsa tenet Ecclesia, nec Concilii statutum, sed semper retentum est, non nisi auctoritate Apostolica traditum rectè sime creditur.*

Quòd autem offendi nequeat hoc per aliquod Ecclesie Statutum introductum, inde patet, quòd antiquissimum Statutum, quòd hæc de re invenitur, sit Eusebii Papæ, vel (ut alii) Theodori Archiepiscopi Cantuariensis, circa annum 680. dicens, quòd desponsatæ puella licet Monasterium sibi eligere. At Eusebii, vel Theodori, non dicitur licet, tamquam rem novam statuens; sed licet, tamquam rem antehac licitam declarans. Id ergo antea licitum erat, nec offendi potest, quando licitum esse cœperit.

5°. tamen Pontifices nonnulli (plurimum Juristarum opinionem secuti) arbitrati sint matrimonium ratum, nondum consummatum, auctoritate suâ posse dissolvi; alii tamen S. Bonaventuram, Scotum, & majorem Theologorum antiquorum partem secuti, id se non posse sentire, ut Alexander III. in Append. Concil. Lateran. p. 6. c. 8. ubi reprobat judicium quorundam Prædecessorum, qui judicaverant à se dissolvi posse matrimonium ratum, non consummatum, ideòque illud dissolverant, in casu secundi matrimonii jam contracti & consummati, & dicit, feminam quæ secundo sic contraxit & consummavit, à secundo viro separari debere, & ut ad primum redeat, Ecclesiastica dissolvi compelli, quamvis alii aliter sentiant; aliter etiam à quibusdam Prædecessoribus nostris sit aliquando judicatum. Et ane Alexandrum III. Nicolaus I. cap. *is qui matrimonium*. 32. q. 8. ait dissolvi non posse matrimonium à sanis contractum, licet alteri superveniat amentia, impotentia, &c. Quæ tamen foret S. Pontifici iustissima causa dissolvendi illud, si per ipsum dissolvi posset. Sed & Innocentius III. relatus à Petro de Sampone apud Fagnanum ad cap. *verum* de convers. conjug. n. 8. & Innocentius VIII. relatus à Panormitano apud Basilium Pontium l. 9. de matrim. c. 3. cùm ab ipsis talis dissolutio quaereretur, eam proflus recusarunt. Cùmque Orator Innocentio VIII. allegaret Gloriam, dicentem hoc ab ipso fieri posse, respondit Innocentius: *maledictus, qui se docuit.*

Et Adrianus VI. (teste Dom. Soto in 4. dist. 27. q. 1. a. 4.) rogatus ut super matrimonio rato dispensaret, allegatâ auctoritate Casetani istam auctoritatem ipsi concedentis: miratus Pontifex Theologum hoc sibi persuadere potuisse, tandem respondit, se concedere quantum posset; credere tamen se non posse.

Tandem Paulus IV. anno 1557. rogatus dispensare in simili matrimonio Francisci Montmorantii, & Joannæ Halluyne Pienncæ, clarè significavit se propendere in sententiam, quæ dicit non posse. Convocatis namque sapientissimis Cardinalibus, unâ cum Archiepiscopo Constantino, & Episcopo Antoniello, hunc cum ipsis terminem habuit, teste Joanne Haya, Doctore Parisiensi, qui isti Congregationi interfuit. Pontifex incipit, & argumentum rei proposuit, in hunc sermone: *Fratres & Filii mei, ego sanè vos congregare volui, ut ex vobis id cognosciam, quid exigi non est momenti ac ponderis. Nam videlicet matrimonium, per verba de presenti contractum, ipsi nostra auctoritate dissolvi. Et notate diligenter quòd*